

જય પરમાત્મા

વૈરાગ્યપૂર્ણોદ્ગતિશીઘ્રદાઝ્યા
વાચા શ્રમેણાતિસુઘૂઢતત્ત્વમ્ ।
સંદર્શ્ય ચેતો વિમલં વિઢાચ
મહો પ્રદીપ્તં ખલુ વલ્લભેન ॥

અતિ પરિશ્રમ લઈ ગુહ્યતત્ત્વથી ભરપૂર અને આત્માને શીઘ્ર
ઉર્ધ્વગતિએ લઈ જનારા વૈરાગ્યમય ઉપદેશથી અમારા આત્માની
મલિનતા દૂર કરી (સદ્ગુરુ) વલ્લભે જ્યોતિ પ્રગટાવી.

લોકૈષણાચાઃ પરિવર્જનં યઃ
કૃત્વા સ્વકાર્યાણ્યાખિલાનિ તેને ।
યઃ શિષ્યભાવેન જિજ્ઞુવ રમ્યઃ
જેચાત્ રમૂજી ગુરુદેવ એષઃ ॥

જેમણે લોકૈષ્ણાનો ત્યાગ કરી પોતાનાં સર્વ કાર્યો કર્યા છે
અને શિષ્યભાવથી જ જેમણે પોતાનું જીવન પસાર કર્યું છે એવા
ગુરુદેવ રમૂજીલાલનો જય થાઓ.

(ગતાંગથી ચાલુ...)

દાદાશ્રી પ્રવચનમાં અને મંત્રદીક્ષા આપતી વખતે કહેતા કે :- સત્યજ્ઞાન, ધર્મ અને મંત્રોપદેશ એ કાંઈ મારી મિલકત નથી, પણ સાર્વજનિક મિલકત છે. વળી જ્ઞાનરૂપી મિલકત કંઈ મારી પેદા કરેલી નથી. તેના પર મારો એકલાનો હક નથી, પરંતુ તમારો સર્વનો હક છે. મોક્ષમાર્ગનું જ્ઞાન એ કાંઈ પંથ કે વાડો નથી અને આથી વધારે સારું જ્ઞાન અને શુભ ક્રિયાઓ હાથ લાગતાં હોય તો ત્યાં જજો, તે માર્ગે ચઢજો અને અમોને પણ ત્યાં બોલાવજો. અમારે પણ અમારા આત્માનું કલ્યાણ કરવાનું છે. મારી તો સદૈવ શિષ્યભાવના જ છે. હું તમારો ગુરુ નથી, પણ આપણા બધાના ગુરુ તો પરબ્રહ્મ, વિશ્વેશ્વર - નારાયણ છે, જે કાળના કાળ વડે છેદાતા નથી અને અનંતકાળે પણ જેમનો નાશ થઈ શકતો નથી તેને શાસ્ત્રોએ શ્રેષ્ઠ ગુરુ માન્યા છે અને તેવા શ્રેષ્ઠ પરમ સદ્ગુરુ તે પરમાત્મા પરમેશ્વર છે. તેમના સેતુરૂપ બીજા નંબરના ગુરુ વિશ્વેશ્વર-નારાયણ છે અને ત્રીજા નંબરના ગુરુઓ તેમના હૃદયકમલમાં રહેતા નવસોનવાણું અંશાવતારી આત્માઓ છે. તે સિવાય બીજા બધા ઉપગુરુઓ છે, આથી તેઓને ગુરુ કહેવા યા કહેવડાવવા એ અયોગ્ય છે. એમ કહી અનેક આત્માઓને પાપમાર્ગે જતાં અટકાવી તેમણે સત્યમાર્ગનો બોધ આપેલો છે.

મોક્ષ જ દાદાશ્રીનો આશ્રય હતો અને તે સંબંધી શિષ્યો સાથે વાતો કરતા. તેઓને પણ આવો અલૌકિક વિષય ચર્ચવાથી આનંદ આવતો હતો. તેમણે પૂર્વેના બે જન્મોમાં મોટાં મોટાં શાસ્ત્રો લખ્યા હોવાથી અને તપ કર્યા હોવાથી તેમના અંતરાત્મામાં દિવ્ય જ્ઞાન સદાને માટે વિદ્યમાન હતું અને તે છુપાઈ રહેલો જ્ઞાનનો ઝરો જ્યારે વહેવા લાગ્યો ત્યારે તેના ધોધને અનેક પુસ્તકોમાં તેમણે સમાવી લીધો. તેઓ તે દિવ્યજ્ઞાનનું એકાંતમાં બેસીને આદરપૂર્વક શ્રવણ, મનન અને નિદિધ્યાસન કરતા અને તેના સારરૂપી માખણ પોતાના અનેક શિષ્યોને સંવાદના રૂપમાં ખવડાવતા. એટલું જ નહિ પણ તેઓને આત્મામાં નિમગ્ન કરી, આત્મનિષ્ઠાવાળા બનાવી, ધ્યાનદ્વારે પોતાનું પુણ્યબળ અર્પી યોગારૂઢ કરી, તેઓને તેમણે સદા દુઃખની નિવૃત્તિ અને અખંડ સુખની પ્રાપ્તિ કરાવી છે.

દાદાશ્રીએ પોતાના આત્મિક બળનો મોટા પ્રમાણમાં ભોગ આપીને બિનઅધિકારીઓને પણ અધિકારી બનાવ્યા, એટલું જ નહિ પણ મોક્ષ જેવા ઉત્તમ લાભનો અનુભવ પણ તેઓને કરાવ્યો. તેઓના જેવી હૃદયની વિશાળતા અને ઉદારતાનું દ્રષ્ટાંત ભાગ્યેજ મળશે.

તેઓ સત્સંગ શબ્દ પર બહુજ ભાર મૂકતા અને કહેતા કે :- સત્સંગ સદા કરતા રહેજો. સત્સંગ જ અવશ્ય તમારા આત્મા પર અજ્ઞાન યા અવિદ્યારૂપી ચઢેલા પડોનો નાશ કરશે.

માટે સત્સંગનો ત્યાગ કદી કરશો નહીં. તેઓ ખબર આપ્યા વગર ગામોગામ જતા અને ઓટલા પર બેસી ભક્તો શું શું સત્સંગ કરે છે તે સમજતા.

દાદાશ્રી અકોધી, વૈરાગી, ક્ષમા-દયા-શીલથી વિભૂષિત, જિતેન્દ્રિય, નિર્લોભી, શત્રુનું પણ કલ્યાણ કરનારા અને શિષ્યોનો ઉદ્ધાર કરવા માટે સ્વપુણ્યના સમૂહનું સમર્પણ કરનારા હતા. તેઓએ ઘણા શિષ્યોની આત્મચેતનાને પરમચેતનામાં એકાગ્ર કરાવી, જીવિતદશામાં મોક્ષાનુભવ કરાવ્યો હતો અને હજી પણ કરાવે છે. તેઓનું હૃદય દયા, ક્ષમા, પ્રેમ, સદ્ભાવ, વાત્સલ્ય જેવા ગુણોથી ભરપુર હતું.

દાદાશ્રીએ નારાયણની પ્રેરણાથી લગભગ સંવત ૧૯૬૦ની આસપાસમાં ઝૂંકારની મૂર્તિની સ્થાપના કરી હતી. ઘણા મોક્ષમાર્ગીઓને ધ્યાનદ્વારા ઝૂંકારના દર્શન વગેરે થાય છે. તેઓ હંમેશા શિષ્યોને અને જનતાને પ્રવચન દ્વારા કહેતા કે :- “મોક્ષમાર્ગ એ કાંઈ પંથ યા વાડો નથી અને તેના પર હિંદુઓનો જ હક છે એમ પણ નથી. કોઈપણ જાત યા ન્યાતના માણસને મોક્ષધર્મ પાળવાનો જન્મસિદ્ધ હક છે. મોક્ષધર્મ તે અનાદિ વિશ્વધર્મ અને સત્યસનાતન ધર્મ છે અને ઝૂંકારનું સ્થાન કરેલું મંદિર તે વિશ્વમંદિર છે. તમો દેહ કરતાં આત્મા તરફ દ્રષ્ટી રાખો. દરેકના આત્માના આત્મહૃદયમાં રહેલી આત્મજ્યોતિ તે પરમાત્માની સ્વજાતિ છે, એટલું જ નહિ પણ આત્મજ્યોતિના દિવ્યપિતા પરમજ્યોતિ પરમાત્મા પોતે છે. માટે દરેક આત્મા પરમાત્માના પુત્ર સમાન હોવાને લીધે તેઓને તેમના દિવ્ય પિતા પરમેશ્વરને મેળવવાનો જન્મસિદ્ધ હક છે.”

દાદાશ્રીએ પોતાની જિંદગીભર અનાસક્તયોગ સાધ્યો હતો. તેઓને માતાપિતા અને સગાંવહાલાંઓનું સુખ જરાએ ન હતું. તેથી તેઓનું અંતઃકરણ આંતરિક વૈરાગ્યથી ભરપુર હતું. તેમણે સંસારી છતાં સંન્યાસી જેવું જીવન ગાળ્યું હતું.

દાદાશ્રીએ પોતાના પુત્ર રમુજીલાલને ગુરુગાદીએ ભારે કસોટી કરી બેસાડ્યા હતા. તેમના મનોસંયમની યોગદ્વારા પરીક્ષા કરી હતી તે ઉપરાંત તેમના જ્ઞાનને યોગની પણ કસોટી કરી હતી. ત્યારપછી દાદાશ્રીએ પોતાની ગુરુગાદીએ તેમને બેસાડ્યા હતા. આ પ્રસંગે ત્યાં ઊભેલા મોક્ષમાર્ગીઓને જણાવેલું કે :- જેનામાં આત્મજ્ઞાન, પ્રણવજ્ઞાન, યોગજ્ઞાન અને પરમાત્મજ્ઞાન સંપૂર્ણ હોય, તેને જ ગુરુગાદી ઉપર બેસાડવા જોઈએ. વિદ્યા ઓછી હોય તો ચાલે, પણ જ્ઞાન ને યોગ તો અવશ્ય હોવા જ જોઈએ. તે કરતાં પણ અત્યાવશ્યક એ છે કે મન, વચન અને કર્મ જેના પવિત્ર અને ડાઘ વગરના હોય તેને જ ગુરુગાદી ઉપર બેસાડી શકાય.

સંવત ૧૯૮૧ના ચૈત્ર શુક્લપક્ષ પૂર્ણિમાના દિવસે “ચેતવણી” દ્વારા મોક્ષમાર્ગીઓને

“ગુરુમૂર્તિના છેલ્લાં દર્શનનો સંભવ છે” એવી સૂચના બહાર પાડવામાં આવી હતી. વળી દાદાશ્રીએ કેટલાકને સ્વમુખથી, સ્વપ્નમાં અને ધ્યાનદ્વારે દેહત્યાગનો દિવસ વગેરે જણાવ્યા હતા. ચૈત્ર સુદ પૂનમે ધર્મધજા ચઢાવી, પોતાના પુત્ર રમુજીલાલને અંતિમ આશીર્વાદ આપ્યો, તે વખતે તેમની દૈહિક મૂર્તિ દિવ્ય તેજથી ભરપુર દેખાતી હતી. તેમણે ચૈત્ર વદ ૧૧ના દિવસે સવારે ૭-૩૦ કલાકે સમાધિ ચાલુ કરી. તેમના આંખનું ચક્ર લગભગ સવાં કલાક સુધી સુદર્શન ચક્રની માફક કર્યું હતું. ત્યારપછી ચૈત્ર વદી બારસના દિવસે ૮ા કલાકે તેમની મુખાકૃતિ હર્ષ અને દિવ્ય તેજથી ભરપુર દેખાઈ અને તરતજ તેમણે પોતાના ક્ષણભંગુર દેહનો ત્યાગ કર્યો. તેમના શરીરમાંથી આત્મા નીકળતાં દિવ્ય તેજનો એવો પ્રચંડ ધોધ દેખાયો કે જે સ્થૂલ ચક્ષુથી જોઈ ન શકાય. તેમનો દેહ છૂટ્યા બાદ લગભગ બે કલાક સુધી આંખના પલકારા થયા હતા. દરેક ત્રણ પલકારે એક આત્માનો મોક્ષ થાય યા કરી શકાય છે. આ પરથી તેમના અથાગ સુક્રિતની જાણ થાય છે. આ બધા બનેલા બનાવો દાદાશ્રી સાથે રહેલા મોક્ષમાર્ગી ભાઈઓએ પ્રત્યક્ષ જોયા હતા, તેમાંના કેટલાક મોક્ષમાર્ગી ભાઈઓ હજીહયાત છે. તેમના મૃતદેહને ચંદનની ચિતામાં મૂકી અગ્નિદાહ કરવામાં આવ્યો કે તરત જ તે અદ્રશ્ય થયો હતો. આ બનાવ પણ પૂર્વેના મહાન સંસ્કારી આત્માઓએ જોયો હતો.

ટૂંકમાં, ગૃહસ્થાશ્રમ ચલાવવા છતાં તેમજ પરિવાર થયા છતાં તેમનો અંતરાત્મા સર્વદા ત્યાગવૃત્તિમાં જ અને અનાસક્તિયોગમાંજ મસ્ત રહેતો હતો. તેમને પોતાની મહત્તા વધારવાની કે કીર્તિ ફેલાવવાની અગર ઈશ્વર જેવી પોતાની કીર્તિ સ્થાપવાની કોઈ અપેક્ષા ન હતી. તેથી તેઓ પાપથી વિરક્ત ભાવનાવાળા હોવા છતાં આપણા જેવા માયાવી, સંસારી જેવા દેખાવના થઈને ફરતા. પરંતુ જ્યારે તેમની સાથે આત્મ-પરમાત્મજ્ઞાન, પ્રણવજ્ઞાન, યોગજ્ઞાન વગેરે વિષયો ચર્ચવામાં આવતા, ત્યારે તેમના નિઃશંક અનુભવસિદ્ધ ઊંડા તત્ત્વજ્ઞાનની પ્રતીતિ થતી હતી. તેઓએ પોતાની હયાતીમાં પોતાના આત્મકલ્યાણ ઉપરાંતનું વધારાનું તમામ સુક્રિત પોતાના શિષ્યોના આત્મોદ્ધાર માટે ઝૂંકારમાં સાત સ્થાને (કે જ્યાં આત્માની કસોટી થાય છે.) ટ્રસ્ટરૂપે અર્પણ કરેલું છે. તેથી તેઓને સમર્થ સદ્ગુરુ કહેવામાં આવે છે.

જોકે દાદાશ્રીના જીવનમાં અનેક બનાવો બન્યા છે, પણ ટૂંકાણમાં લખવાનું હોવાથી અહીં કેવી રીતે જણાવી શકાય? એમણે રચેલાં અનુભવસિદ્ધ ગૂઢ જ્ઞાનરહસ્યોયુક્ત પુસ્તકો વાંચવાથી એમના જીવન, ધ્યેય અને કાર્ય, પર વિશેષ પ્રકાશ પડશે.

૧.

શિષ્ય : ધર્મના સાચા અને તાત્વિક અર્થો કયા છે, તે કૃપા કરી જણાવો.

ગુરુદેવ : “ધૃ” ધાતુ ઉપરથી ધર્મ શબ્દ થયેલો છે. એટલે જે જીવાત્માને પાપમાર્ગે જતાં રોકે છે. પુણ્યમાર્ગમાં સ્થિતિ આપે છે, જ્ઞાન-ધ્યાનના માર્ગમાં ઊંચે ચઢેલાને નીચે પડવા દેતો નથી અને ધારણ કરી રાખે છે તથા જે સંસારરૂપી નર્કગારમાંથી કાઢી પરમશાંતિ આપે છે તેનું નામ “ધર્મ” છે. તે સિવાય બીજા કાર્યોમાં ધર્મ શબ્દ વપરાય છે. તે વાણીવ્યભિચાર સિવાય બીજું કંઈ નથી. મનુષ્યને પાપથી બચાવીને ઉન્નત જીવનની પ્રાપ્તિ કરાવનારો, આત્મકલ્યાણ સધાવનારો અને પ્રભુની સાનિધ્યમાં લઈ જનારો માત્ર એક ધર્મ જ છે. ધર્મ એટલે કર્તવ્ય, નિયમ અને બંધન છે. વિષયોમાં પ્રીતિ રાખી લપટાયેલ કે લપટાયા સિવાયના સંસારી કે ત્યાગી, પામર યા અતિ મહાન પુરુષ ગમે તે હોય, તે સર્વને જે કર્તવ્યપરાયણ, નિયમયુક્ત અને સદાચારના બંધનોમાં રાખે એટલું જ નહિ પણ જે સ્વેચ્છાચાર કરવાની છૂટ ન આપે અને રોકે તેનું નામ “ધર્મ” છે.

ધર્મ એક બંધન નથી પણ ઈંદ્રિયોને અને મનને સ્વેચ્છાચારી બનવા ન દેતાં તેમને જીવનના ધ્યેય તરફ, આત્માના અવિચળ સુખ અને આનંદ તરફ જે દોરે છે, લઈ જાય છે તથા સદા દુઃખની નિવૃત્તિ અને અખંડ સુખની પ્રાપ્તિ કરાવે છે તેને જ “ધર્મ” માનેલો છે. ધર્મ મન, ઈંદ્રિયોને કાબુમાં રાખે છે અને નિયમસર વર્તાવે છે. ધર્મ પ્રત્યેક આત્માને જન્મ સિદ્ધ અને સ્વભાવસિદ્ધ આવશ્યક છે. જંગલીઓમાં પણ ધર્મ યા સિદ્ધાંત યા નિયમ હોય છે. એટલું જ નહિ પણ પોતાને નાસ્તિક કહેવડાવવામાં ગર્વ લેનાર માનવ પણ સત્ય રીતે ધર્મહીન હોય એમ બનતું નથી. વ્યવહાર, નિયમ, કર્તવ્ય અને શાંતિના સાધનોને આધ્યાત્મિક ભાષામાં ધર્મ કહેવાય છે. તેથી જ્યાં નિયમનું પરિપાલન તથા શિસ્ત હોય અને જ્યાં આત્માને શાંતિ મળતી હોય તેનું જ નામ “ધર્મ” છે. અનેક સંકટો અને દુઃખો વેઠીને, ઈંદ્રિયોને દમન કરીને તથા આકાંક્ષાઓને રોકીને પણ આત્માની શાંતિ માટે ધર્મની આવશ્યકતા છે.

સંસારમાં આસ્તિક અને નાસ્તિક, ધર્મી અને અધર્મીના ભેદ પાડવામાં આવે છે. પરંતુ સત્ય રીતે તે ભેદ ઘટાવવામાં દિશા ફેર થાય છે. મનુષ્યમાં કેટલીક પ્રવૃત્તિઓ અજ્ઞાણતા અને સ્વાભાવિક રીતે જ થયા કરે છે, ત્યાં સુધી તે કાર્યમાં તે દોષિત છે. મનુષ્ય જ્ઞાનના પ્રદેશમાં ઉતરે છે અને પ્રવૃત્તિઓ તથા તેની યોગ્યતા ઉપરના સિદ્ધાંતો સમજી તેને

જીવનમાં ઉતારે છે અને તે પાળતાં અનેક મુસીબતોનો સામનો કરે છે, તેને ધર્મચરણ કહેવામાં આવે છે. ધન, ધામ, ધરા, જીવનભરની કમાઈ અને સ્ત્રી-પુત્રાદિક કરતાં પણ શાસ્ત્રકારોએ ધર્મને વિશેષ પ્રાધાન્ય આપેલું છે.

મનુષ્યને ધર્મ સુનીતિ અને સ્વાતંત્ર્ય આપે છે, પણ સ્વચ્છંદતા આપતો નથી. કેમકે સદ્ગુણ, સદાચાર અને સદ્ચારિત્ર્યની ધર્મરૂપી લગામતેને કાબુમાં રાખે છે. આ ધર્મની લગામ જે માને છે તેને જ સ્વીકાર્ય હોય છે, બાકીનાને બંધનરૂપ હોતી નથી. યાદ્ય તો ઈશ્વરને માનો કે ઈશ્વરી શક્તિને માનો કે કુદરતી શક્તિને માનો અગર છેલ્લે આત્માના અવાજને માનો પણ ધર્મ એટલે માત્ર ટીલાં, માળા આદિ બ્રહ્માંડબરની વસ્તુ નથી; પણ તનને, મનને અને આત્માને જે પવિત્ર કરી પ્રભુ સુધી દોરી જાય તેનું નામ “ધર્મ” છે. ધર્મ કાંઈ વાતોમાં સમાયેલો નથી પણ વર્તનમાં સમાયેલો છે. ધર્મ સિવાય સુસંસ્કાર કદી આવી શકવાના નથી.

૨.

શિષ્ય : શું માનવજીવનમાં ડગલે પગલે ધર્મની જરૂર પડે છે ?

ગુરુદેવ : મનુષ્યને જીવનમાં ડગલે પગલે ધર્મની અવશ્ય જરૂર જણાય છે. પ્રથમ સત્ય ઘટના કહેવામાં આવે છે તે તમો ધ્યાનપૂર્વક સમજો.

હિમાલય દેહ ગાળવા ગયેલા પાંડવોમાંથી ધર્મરાજા સિવાયના ચારે ભાઈઓ તથા દ્રૌપદી આદી મૃત્યુ પામ્યા. તેથી તેમનો સંગ ત્યાગ કરી ધર્મરાજા આગળ વધ્યા અને કૈલાસ પર્વત ઉપર જતાં ઈંદ્ર તેમને સ્વર્ગમાં લઈ જવા આવ્યો. પરંતુ એક શ્વાન કે જે હસ્તિનાપુરથી ધર્મની સાથે હતો. તેને સ્વર્ગમાં પ્રવેશ આપવાની ઈંદ્રે ના પાડી. ધર્મે એ શ્વાન વિના સ્વર્ગમાં જવાનો ઈન્કાર કર્યો. તેથી ઈન્દ્ર શ્વાન સહિત ધર્મને સ્વર્ગમાં લઈ ગયો. (ધર્મનો સંગાથી પ્રત્યે ઉત્તમ મમત્વનો ગુણ વ્યવહાર દ્રષ્ટિએ યોગ્ય છે, પરંતુ ધાર્મિક અને જ્ઞાનદ્રષ્ટિએ મમત્વવાળો હોઈ અયોગ્ય છે.) ઈંદ્રે શ્વાનને સ્વર્ગમાં સાથે લઈ જવાના આગ્રહ માટે ધર્મને કહેલું હતું કે :- તમારાં પત્ની અને ભાઈઓનો સંગ ત્યાગ કરતાં તમને વાંધો ન આવ્યો, તો શ્વાનનો સંગ ત્યજવામાં શું વાંધો છે ? છતાં ધર્મને શ્વાને કરેલી ચોકીની સેવાથી મમત્વ થયેલું હોઈ સ્વર્ગમાં સાથે જ લઈ જવા આગ્રહ રાખ્યાથી સાથે લઈ ગયા. પણ ત્યાં જઈ પોતાના ચારે ભાઈઓ અને પત્ની ક્યાં છે, તે પૂછતાં જણાયું કે તે બધા નર્કમાં છે. ત્યારે ધર્મ નર્કમાં જાય છે કે જ્યાં અસહ્ય દૂર્ગંધ મારે છે. ધર્મને આવતા જોઈ ચારે ભાઈઓ અને પત્ની આદિ ખુશ થાય છે કે

હવે તેઓને નર્કથી મુક્તિ મળશે. એમ સમજી ધર્મને સત્કારી પાસે બોલાવે છે. ધર્મ (યુધિષ્ઠિર) નર્કયાતના સહન કરી સ્વજનોને નર્કમાંથી બહાર કઢાવે છે.

આ દ્રષ્ટાંત પવરથી ભક્તજનોએ ઉત્તમ સાર ગ્રહણ કરવાનો છે કે :- પાંચ પાંડવોરૂપી પાંચ ઈંદ્રિયો છે, દ્રૌપદી તે મનની ઈચ્છા-શક્તિ છે, જેને ધર્મની સહાય નથી તેને ઈન્દ્રિયો અને ઈચ્છા નર્કમાં હડસેલી ખેંચી જાય છે. અર્થાત્ જન્મ મૃત્યુના ફેરા ફેરવે છે. ધર્મમાર્ગે ઉતરી ધર્મની સહાય વિનાનો મનુષ્ય કોઈ દિવસ સદા દુઃખની નિવૃત્તિ, અખંડ સુખની પ્રાપ્તિ અને જન્મ મૃત્યુની નિવૃત્તિ પ્રાપ્ત કરી શકતો નથી. જેમ ધર્મ ન હોત તો ચારે ભાઈઓ અને દ્રૌપદીને નર્કમાં સડ્યા કરવું પડ્યું હોત, તેમ ધર્મ વિના અને ધર્મના રહસ્યરૂપ સદ્ગુરુની સહાય વિના જીવાત્માને ભવાટવીના નર્કમાં સડ્યા કરવું પડે છે, આત્મોન્નતિનો માર્ગ બાજુ ઉપર રહી જાય છે, આત્મા માયાના માર્ગમાં જુદા પાટે ચઢી જાય છે; ત્યાં પરમશાંતિ ક્યાંથી મળે ?

માનવજીવનમાં ડગલે પગલે ધર્મની આવશ્યકતા છે. જીવનમાં, કર્મમાં, ચારિત્ર્યમાં, જન્મતાં, જીવતાં અને મરતાં તમામ અવસ્થામાં ધર્મ વિના કોઈને ક્ષણભર ચાલતું નથી અને ચાલવાનું નથી. છતાં મોહબદ્ધ આત્માને ધર્મ પ્રિય લાગતો નથી. પરંતુ પરમજ્ઞાનીઓએ અને નિઃસ્વાર્થી મહોપદેશકોએ જીવાત્માના કર્મનો, પ્રારબ્ધનો, સુખશાંતિનો અને ઉદ્ધારનો પાયો ધર્મને માનેલો હોઈ, ચાર પુરુષાર્થોમાં પ્રથમ પુરુષાર્થ ‘ધર્મ’ ને માનેલો છે.

આજની દુનિયામાં ધર્મ શબ્દને વિકૃતરૂપે રજુ કરાય છે. પરંતુ ધર્મના સાચા અર્થો ટૂંકમાં પ્રશ્ન (૧)માં કહી ગયા છીએ, તે પર દરેક મનુષ્યે ધ્યાન આપવાની ખાસ જરૂર છે. જેનામાં ધર્મનો પાયો કાયો હશે એટલે કે ધર્મની શ્રદ્ધામાં ખામી હશે, તેની ઈમારત ગમે તેટલી ઊંચી ગયેલી હશે તો પણ તૂટી ગયા વિના રહેશે નહિ. ધર્મ વિના જીવને કોઈ બચાવી શકતું નથી, ટકાવી શકતું નથી અને તારી શકતું નથી.

યુધિષ્ઠિર કે જેમનું આખું જીવન સંપૂર્ણ ધર્મ પરાયણ હતું અને પોતાના ભાઈને બચાવવા માટે “નરો વા કુંજરો વા” કહેલું. આ સિવાય તેમના જીવનમાં સહેજ પણ અસત્ય કે પાપ ન હતું. છતાં ભાઈઓ અને પત્ની પ્રત્યેની મમતાને લીધે, ધર્મને થોડી નર્કયાતના સહન કરવી પડી. સહદેવ ત્રિકાલજ્ઞાની હતા. અર્જુન શ્રીકૃષ્ણ પ્રભુના અતિ પ્રિય સખા ભક્ત હતા, દ્રૌપદી સતી હતી; છતાં તેઓને નર્કમાં શા માટે જવું પડ્યું ? તે ગૂઢ પ્રશ્ન હોઈ બારીક વિચારણા માંગે છે. મહારાજશ્રી વલ્લભરામ વ્યાસજીએ “વલ્લભ વિષ્ટી” ભાગ

૩માં એક પદ લખ્યું કે :-

રાગ - ગઝલ કવાલી

સંસારે કંટાળેલાને, સદ્ધર્મ સોધનારાને;
ભવસિંધુને તરવાને, મનુષ્યદેહ આત્મનૌકા છે, ટેક
ભૂખ્યાંને અન્ન ખવડાવાને, તરસ્યાને જળ પાવાને,
દુઃખીના દુઃખો દળવાને, મનુષ્યદેહ આત્મનૌકા છે. (૧)
ભવોભવ નહિ ભટકવાને, દુષ્યકૃત્યોથી અટકવાને;
માયામાંથી છટકવાને, મનુષ્યદેહ આત્મનૌકા છે. (૨)
સત્ય ધર્મ ફેલાવાને, સત્ય જ્ઞાન સમજવાને;
પ્રભુમાં લક્ષ્ય ઠરાવાને, મનુષ્યદેહ આત્મનૌકા છે. (૩)
ધર્મ પ્રીતિ ધરાવાને, વલ્લભના શર્ણો જાવાને;
“વ્યાસ” મોક્ષે સમાવાને, મનુષ્યદેહ આત્મનૌકા છે. (૪)

૩

શિષ્ય : કેટલાક ધર્મિષ્ઠો પૂજા અને પ્રાર્થનામાં ઘણો સમય વ્યતીત કરે છે. તેઓને અર્વાચીન સુધારકો દંભી, ઢોંગી અને આળસુ માને છે. શું તેઓની માન્યતા ખરી છે ?

ગુરુદેવ : કોઈ પણ માનવજીવનની, સમાજની, સંસ્કૃતિની કે દેશની ઉન્નતિનો આધાર ધર્મ છે અને અવનતિનો આધાર અધર્મ અર્થાત્ ધર્મરહિતપણું છે. ટીલાં-ટપકાં કરવાં માળાઓ પહેરવી, વારંવાર દેવદર્શનો કરવાં અને ઠાકોરજીની સેવામાં સમય વ્યતીત કરવો, તેને કેટલાક સુધારકો મિથ્યા દંભ, આળસુપણું અને ઢોંગ કહે છે. આ સુધારકોની માન્યતા કેટલેક અંશે સાચી તેમજ ખોટી છે. સાચી એટલા માટે છે કે :- ઘણા આળસુ અને હરામી માણસો કામઘંધો કરવો ન પડે અને બેઠા બેઠા મફતનું ખવાય તે માટે સેવાપૂજાના નામ ઉપર બેસી રહે છે અને તે સેવાપૂજા, માળા વિગેરે જલદી પૂર્ણ ન કરતાં જેમબને તેમવધારે સમય જાય તેવી રીતે તેને બને તેટલા વધુ લંબાવે છે. તેમજ તેઓ જ્યારે સેવાપૂજા કરે છે ત્યારે તેમનું લક્ષ્ય સત્ય પરમેશ્વરની ઉપાસનામાં અને હૃદયની સાચી પ્રાર્થનામાં હોતું નથી; અનેક વિચારો કરતા હોય છે, પોતાના ક્ષણિક લાભો મેળવવાની યોજનાઓ ઘડતા હોય છે, પ્રભુપ્રાર્થનામાં આત્મ-સમર્પણ કરતા નથી અને પ્રભુમાં તન્મય આત્મલક્ષ્ય જોડતા પણ નથી.

કલાકો સુધીની પ્રાર્થના કરતાં અલ્પ સમયની પ્રાર્થના શ્રેષ્ઠ છે કે જે પ્રાર્થનામાં

અહમ્ભાવ અને ત્વમ્ભાવ વિલય પામે, તેમજ પ્રભુમાં તન્મય એકાગ્ર લક્ષ્ય થાય. આવી જ પ્રાર્થના શીઘ્ર અને ઉત્તમ ફળદાયક છે. કેમકે આત્માનું પ્રભુ સાથે તાદાત્મ્ય સાધવું, તે જ મનુષ્યજીવનનું ધ્યેય છે, પણ તેવી પ્રાર્થના ભાગ્યેજ કોઈ કરતું હશે.

આમ છતાં સુધારકોની માન્યતા એટલા માટે ખોટી છે કે :- ધર્મમાર્ગે ચઢનારો મનુષ્ય એકદમ આગળ વધી જતો નથી, પણ ક્રમેક્રમે આગળ વધે છે. જેને ધર્મ પ્રત્યે, પ્રભુ પ્રત્યે અને સદાચાર પ્રત્યે આદરભાવ નહિ હોય, તેવાની પ્રાર્થનામાં તત્ત્વ ક્યાંથી આવશે? અને જે પ્રભુથી સર્વદા દૂર રહેલો છે તે પ્રાર્થના કરી શકતો નથી; છતાં કરે તો પણ દેખાવ માત્ર ઢોંગ હોય છે, તેથી તેવી પ્રાર્થનાનું ફળ શું? પ્રભુ તેવા દાંભિકની પ્રાર્થના નજ સાંભળે અને જેની પ્રાર્થનામાં સમર્પણ તત્ત્વ નથી અને જે પૂર્ણાતુર પ્રાર્થના નથી તેના ઉપર પ્રભુની કૃપા શી રીતે થશે? જેમસૂર્યના પ્રકાશને જોઈએ છીએ તો એ પ્રકાશ ક્યાંથી આવ્યો? તેની તપાસ કરી સૂર્યને શોધીએ છીએ અને નદીને જોઈએ છીએ તો તે નદી ક્યા પહાડમાંથી ઉત્પન્ન થઈ તે શોધીએ છીએ; તેમધર્મ એ પ્રભુનો દિવ્ય પ્રકાશ હોઈ અનંત ભવોના અને અનંત વર્ષોના છવાયેલા ધોર અંધકાર દૂર કરી અંતરાત્મામાં અગણિત દિવડા પ્રગટાવી આત્મ દહરમાં પરમ પ્રકાશ પસારી અજવાળા કરે છે. પરંતુ જે મનુષ્ય પ્રભુના પ્રકાશરૂપ ધર્મનેજ માનતો નથી તે પ્રભુને શી રીતે શોધી શકે? જેમસૂર્યના કરોડો કેન્ડલ પાવરના પ્રકાશને ધ્રુવડ જોઈ શકતું નથી તેમજે મનુષ્યોના ચક્ષુઓમાં દોષ, મોહ, વિકાર અને શંકાઓ છે તે પ્રભુને સમજ કે શોધી શકતો નથી. પ્રભુને જોવા-મેળવવાનો કલ્યાણવહ માર્ગ જ્ઞાની, યોગી, ત્યાગી-તપસ્વી અને સમર્થ મહાપુરુષોએ સત શાસ્ત્રોમાં બતાવ્યો છે, તે પ્રમાણે પાલન કરવું તેનું જ નામ 'ધર્મ' છે. છતાં તે ધર્મને કે ધર્મ પાલનને જે મનુષ્યો તુચ્છ અને વેવલાઓની રીતભાત માની અનેક પ્રકારની ટીકાઓ કરે છે તેવા હૃદયાંધ મનુષ્યોના અંતરમાં ધર્મશાસ્ત્રોનું, મહાપુરુષોના જ્ઞાન-ધ્યાનનું, તપ-ત્યાગનું, શુદ્ધ વૈરાગ્યનું કે ધર્મ રહસ્યનું કિરણ પણ ક્યાંથી પહોંચે?

(વધુ આવતાં અંકે)

પરમપ્રિય મોક્ષમાર્ગ ધર્મ પરિવારના
વ્હાલા ભાઈઓ તથા બહેનો સૌને જય પરમાત્મા

સદ્ગુરુશ્રી જન્મોત્સવ

સંવત-૨૦૭૦ શ્રાવણ વદ આઠમને તા. ૧૭-૦૮-૨૦૧૪ને રવિવારના રોજ સદ્ગુરુશ્રી વલ્લભરામ જન્મજયંતિ મહોત્સવ (જન્માષ્ટમી) ઉત્સવ હોવાથી આ મંગલ મહોત્સવ તા. ૧૬-૦૮-૨૦૧૪ને શનિવાર અને તા. ૧૭-૦૮-૨૦૧૪ને રવિવાર એમબે દિવસ માટે ઝંકારેશ્વર મંદિર અમદાવાદ મધ્યે આનંદપૂર્વક ઉજવવામાં આવશે. જેથી ભાગ લેવા ઈચ્છતા ધર્મબંધુ ભાઈ - બહેનોએ તા. ૧૫-૦૮-૨૦૧૪ને શુક્રવારના રોજ સાંજ સુધીમાં વલ્લભવાડી મુકામે આવી રહેવું.

પ્રયોગની પૂર્ણાહુતિ બાબત

આથી જણાવવાનું કે પ્રભુ - પરમાત્મા, સદ્ગુરુશ્રી કૃપાથી આગામી શ્રાવણ વદ આઠમ સંવત ૨૦૭૦ “સદ્ગુરુશ્રી જન્મોત્સવ” દરમિયાન ઝંકારેશ્વર મંદિર અમદાવાદ મધ્યે રેગ્યુલર પ્રયોગો (૧) લક્ષ્યોર્યાસી નિવારણ (૨) આત્મકલ્યાણ (૩) પાપનિવારણ (૪) દેહ રક્ષણ (૫) સાપ્તાહિક કે માસિક ધ્યાન (૬) સુવર્ણ વર્ષ નિમિત્તે કરેલા પ્રયોગો પૈકી (અ) સદ્ગુરુ વલ્લભરામ પૂણ્યબળ પ્રાપ્તાર્થે ધ્યાન પ્રયોગ અને (બ) મોક્ષ સિધ્ધિ પ્રાપ્તાર્થે સદ્ગુરુશ્રી રમુજીલાલ ધ્યાન પ્રયોગ આ બન્ને પ્રયોગ નિમિત્તે જેમણે ગત શ્રાવણ માસમાં ત્રણ દિવસના પ્રયોગ કર્યા હોય અને પૂર્ણાહુતિ બાકી હોય તો તે પ્રયોગની પૂર્ણાહુતિ ગુરુ આજ્ઞા મુજબ કરાવવામાં આવશે.

ઉપરોક્ત તમામ પ્રયોગોની પૂર્ણાહુતિ કરાવવા માટે દરેક મુમુક્ષુઓએ પોતાના ગ્રામ પ્રતિનિધિને તા. ૦૮-૦૮-૨૦૧૪ને શુક્રવાર સુધીમાં નામ - નોંધણી અવશ્ય કરાવવાની રહેશે.

શ્રાવણ માસ જોગ

સંવત ૨૦૭૦ની ચાલુ સાલે શ્રાવણ સુદ-૧ને તા. ૨૭-૭-૨૦૧૪ના રોજથી પવિત્ર શ્રાવણ માસ શરૂ થયેલ છે અને શ્રાવણ વદ અમાસ તા. ૨૫-૮-૨૦૧૪ના રોજ પૂર્ણ થતો હોવાથી આ પવિત્ર સિધ્ધમાસ દરમિયાન માં જે ધર્મબંધુ ભાઈ બહેનોને આપણા રેગ્યુલર પ્રયોગોમાં (લક્ષ્યોર્યાસી, આત્મકલ્યાણ, પાપનિવારણ, દેહરક્ષણ તથા ગુરુમંત્ર ધ્યાન સપ્તાહ) બેસવાની ઈચ્છા હોય તેમને આ સમય દરમિયાનમાં પ્રયોગનો આરંભ કરી પ્રયોગ કરવા ખાસ નોંધ લેવી.

સમર્પણ જ પરમાત્માનો ભેટો કરાવે છે

વ્યાસ :- જ્ઞાન, યોગ અને ભક્તિરૂપી ત્રિવેણી ગંગાનું તત્ત્વ રહસ્ય તે આત્મસમર્પણ છે. આત્મશક્તિથી આગળ વધી છેલ્લે આત્મસમર્પણ સિધ્ધ કર્યા વિના બધું ધૂળપર લીંપણ જેવું છે તેથી વેદો ઉપનિષદો અને દર્શનો કોઈપણ વસ્તુ લૌકિક કે અલૌકિક કોઈપણ કાર્યનું ફળ યા સિધ્ધિ પોતાને અર્પણ ન કરતાં દરેક કાર્ય બ્રહ્મને અર્પણ એટલે બ્રહ્માર્પણ કરીને કરતા આવ્યા છે. આધ્યાત્મિક શક્તિઓ સમયના વહન સાથે આત્માઓમાં ઓછી થવાથી તે વખતની જનતાના આત્મબળ પ્રમાણે મહર્ષિ વેદવ્યાસે ભાગવતમાં દરેક કાર્ય અને ફળ પોતાને ન મળતાં તેમજ કોઈએ ફળની અપેક્ષા ન રાખતાં તમામ માત્ર કૃષ્ણાર્પણ કરો. કેમ કે ફળની આકાંક્ષા બંધનનું અને અનેક જન્મો ધારણ કરવાનું મૂળ બતાવ્યું છે, ત્યારે ફલાકાંક્ષાનો ત્યાગ બંધનથી મુક્ત થવાનું અને પ્રભુ પ્રાપ્તિનું સાધન હોવાનું બતાવ્યું છે.

વર્ષ-૧૦, અંક-૭, સંવત ૨૦૭૦ શ્રાવણ સુદ-૧, રવિવાર ૨૭-૭-૨૦૧૪

માલિક, મુદ્રક/પ્રકાશક અને તંત્રી	: જયવર્ધન રમુજીલાલ વ્યાસ વલ્લભવાડી રામબાગ, મણીનગર, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૮. દ્વારા તા. ૨૭-૭-૨૦૧૪ના રોજ પ્રસિધ્ધ કર્યું.
ચેતવણી કાર્યાલય	: વલ્લભવાડી, રામબાગ, મણીનગર, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૮.
મુદ્રણ સ્થળ	: ભવાની ઓફસેટ, ૩/૨૦, કેલાસ એસ્ટેટ, ઓઢવ, અમદાવાદ-૩૮૨૪૧૫.